

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ТРАКИЯ

Брой 24 • год. ХСVII • 31 декември 2021 г. • цена 0,40 лв.

www.stdbg.org

Печатно издание: ISSN 1313-7611 • Онлайн издание: ISSN 2815-2638

КНИЖНИНА

Брой 24 • 31 декември 2021 г. **ТРАКИЯ**

7

НОВА МОНОГРАФИЯ ОТ ПРОФ. Д-Р ГЕОРГИ ЯНКОВ, ЧЛЕН НА ВК НА СТДБ

Проф. д-р Георги Янков е тракиец, член на ВК на СТДБ. Той е основател и дългогодишен ръководител на катедра „Политология“ в УНСС, удостоен със званието „заслужил професор“. Автор е на над 190 публикации, които се радват на заслужен интерес сред академичната общност.

Последната монография на проф. Янков „Сравнителни политически системи“ е изключително актуална. Днес публикуваме рецензията на проф. Михаил Мирчев, която дава ясна представа за съдържанието на книгата и се надаваме, че ще представлява интерес за читателите на в. „Тракия“.

РЕЦЕНЗИЯ

от

проф. д.с.н. Михаил Мирчев
за монографията
„СРАВНИТЕЛНИ ПОЛИТИЧЕСКИ
СИСТЕМИ“
на проф. д.пол.н. Георги Янков

Предложеният ръкопис за монография от проф. Георги Янков е плод на дългогодишен изследователски и творчески труд на автора. Чрез него той издига на ново високо равнище академични теми, по които Професорът е писал предишни свои книги, студии и статии, чел е няколко академични курса пред студенти в това поле, има съответни статии за основни понятия в Енциклопедията на УНСС по политически науки от преди няколко години, освен това той е подпомагал и други колеги от Катедра „Политология“ при разработване на техни съответни курсове и академични изяви, и накрая – многократно е участвал в национални медии като политически анализатор въз основа на изключителната си теоретична и методологическа подготовка.

Тази монография е впечатляващо широкопрофилна. Започва от едно нужно разграничаване между политическото и политиката по същество и тясно-партийното партизиране, между мащабността в

политическата визия за обществото и неговата държава, и ежедневното реагиране на събития и конфликти, за да се решават нечий частни и дребнави интереси.

Тази монография разглежда съвсем прагматично инструментите на държавната власт/управление/режими, но през призмата на дефиниран теоретичен модел и методология, която не позволява елементаризиране. Не позволява онова елементаризиране и битовизиране на политическите изяви на политици и партии, които снижават мисленето до „което не става с пари, то става с много пари“, „който плаща, той поръчва музиката във политиката и властта“, „служат само на чужди интереси“, „не управляват икономиката, а само печат на бизнеса“, и др.

Дефинира се самото понятие „политика“. Тръгва се от антична Гърция, от Аристотеловата удвоена задача на политиката: първо, изграждане на човешката общност, и второ, техниките за добро държавно управление. Една целева и практическа диада, в която биват обединени в синкретично единство три неща: първо, социална и гражданска справедливост, второ, управленска и рационална целесъобразност, трето, гражданска и държавна стабилност.

Разбира се, при едно такова тълкуване относно изкуството да се управлява обществото чрез неговата държава, се предполага, че целта на политиката и постигане на „общото благо“. Днес, хора във високата политика и държавност, които обаче са впечатляващо неграмотни, настойчиво говорят за „суверен“, за гласът на „суверена“, за демокрацията като обслужване интересите и желанията на „суверена“, че се били подчинявали на гласуването от „суверена“. Лошото е, че не разбират същността, убягва им същината – аристотеловото „общо благо“. А без връзката между това общо благо като цел на политиката и

конкретните политически действия и държавни форми, политиката се изпразва от своята субстанция, превръща се в глуповат популизъм и просто в публична лъжа от страна на такива политици и партии.

Следващи методологични автори са Макс Вебер и Харолд Ласуел. С техните разбирания в широк и в тесен смисъл за политиката и политическото. Тук се подреждат практически варианти и теоретични концепции относно властта и управлението, ръководството и господството.

Специално се разглежда политиката като публична дейност. Става дума за политиката пред публиката и за гражданството – като въвеждане и легитимиране на обществен и институционален ред, на съответната законност и ефективно законодателство; при разрешаване на граждански и корпоративни конфликти и медиацията между тях; за формиране на ценностни и поведенчески норми за социална солидарност и за лоялност към държавата; като публичен контрол върху действията на политиците и върху резултата от тяхното управление/господство. В края на краищата, става дума как и доколко чрез реалната политическа активност и управленска дейност е възможно частният интерес/и да

се включат в една система и да се трансформират във всеобщ интереси.

Обемът на тази монография е достоен – близо 400 страници. Включен е речник на основните понятия. Има списък на авторските таблици, схеми и фигури. Представена е библиография, не просто списък на използвана и цитирана литература. Има резюме на английски език. Всичко това са аксесоари на една истинска научна монография.

Безспорно има съответствие между заглавие и съдържанието в текста. Логиката в структурата и последователност на изложението е убедителна. Според мен, има и очевидна практическа приложимост на резултатите от този авторски труд и моделиране – както в работата на политици и макроикономисти, така и в работата на журналисти и политически анализатори.

Научният апарат е представен коректно, съгласно академичните стандарти. От достъпната ми литература и познания не установих никакво некоректно заимстване на чужди текстове.

Продължава на 8-а стр.

НОВА МОНОГРАФИЯ ОТ ПРОФ. Д-Р ГЕОРГИ ЯНКОВ...

Продължение от 7-а стр.

Съдържанието на тази монография има **3 раздела и 16 глави**.

Естествено, ПЪРВИЯТ раздел е **постановен**.

Дефинират се понятия, експлицира се методологическата основа и подход. Разграничават се изключително актуалните днес понятия между политическа СИСТЕМА и политически РЕЖИМ – времево това се полага в нашите десетилетия от началото на турбулентния ни XXI век.

Политиката и политическото се влагат в методологическата призма на ВЛАСТТА – нейното реализиране като асиметрично обществено отношение, целеполагането и налагането на воля, постигането на резултати, легитимност на всичко това, гражданска основа и съответствие, зависимостта от човешкото властолюбие, дава се основна и работеща типология на властта.

Третата глава е посветена на **държавата и държавниците**. Правят се ценни разграничения между политик и политикан, между професионален политик и държавник, между легитимна и нелегитимна публична власт.

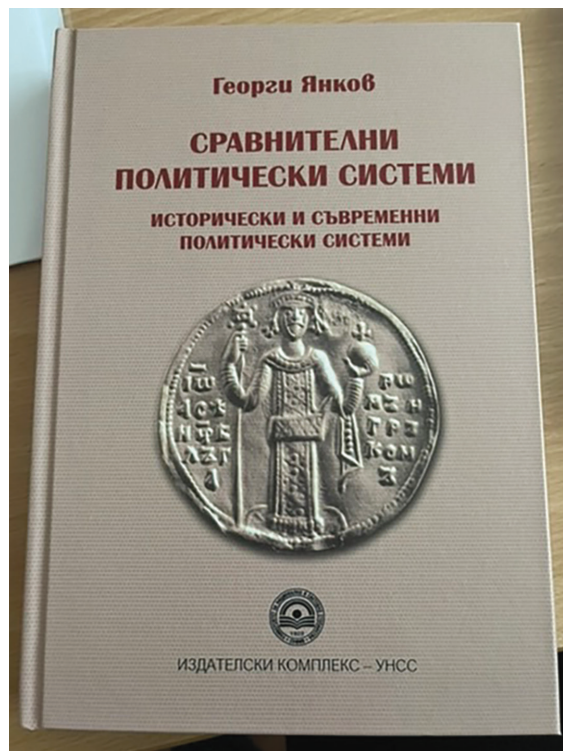
ВТОРИЯТ раздел ни разхожда в **проекциите на историята**.

Синтезирани са характеристики на аристокрация и олигархия, на полисна демокра-

ция и тиранията, на древноизточната деспотия и римската диктатура, накрая ясно се експлицират характеристики на империята – все като форми на държавност, на съответна политическа система или режими.

Също синтезирани характеристики намираме относно политическите системи през феодалното Средновековие. Феодалните монархии в Западна Европа, българската монархия от онази епоха, политическата система на съсловните градове-републики в Италия в онази епоха, и накрая – централизираните абсолютни монархии в Западна Европа от епохата на XV-XVIII век, преди Модерната епоха и прехода към капитализъм и буржоазна демокрация.

Всички тези лаконични, но много точни исторически проекции звучат **не само актуално, но и пътеводно днес** – доколкото днес много общества от същата тази Западна Европа **се обръщат към „ново средновековие“**. Усилват се авторитарните тенденции и форми на политика и държавна власт, днес с основание се говори за обръщане и връщане към различни лица на диктатурата – еднолична и еднопартийна, авторитарна и олигархична, корпоративна и еднорелигиозна. Именно в това поле е актуалният глобален проект „Net Zero Transition-Reset“, с обявената от него стратегическа и фундаментална цел да се постигне „New Normalcy“ у човека, сред

гражданската общност, при социалните отношения.

ТРЕТИ раздел е посветен на **съвременните политически системи**.

Последователно са разгледани конститу-

ционно-плюралистични и демократични и специално **парламентарните системи**. Специално и доста подробно са разгледани актуалните и за България днес президентски и полу-президентски политически системи. Посветени са глави на парламентаризма, на **правителството и държавната администрация**, на съответните изборни системи.

Отделно и целенасочено е направен анализ на **унитарната държава**, за разлика от **федерация и конфедерация**. Това днес е пареща дилема в Европейски съюз като цяло, както и за всяка едно от държавите-членки.

Особено внимание заслужава главата за **теокрацията** и разликата и спрямо **светската държава**. Разгледани са и други съвременни политически системи – като тоталитаризъм и авторитаризъм и разликите между тях; особеностите на китайския държавен и властови модел.

Последната глава е посветена на нещо съществено – **националната идентичност** в условията на отворени общества и държави, на жизнеността на нациите в условията на глобализация, на деликатните отношения вътре в държавите и нациите между национално ядро и мнозинство с така нар. „национални малцинства“ и диаспорите.

Виждаме колко **наистина широкопрофилна е тази монография**, как обхваща и покрива континуума от теорията до практиката, от същностното до практическите форми, от принципното в политиката и властта до емпиричните прояви и спецификата на актьорите в това поле, от историческата проекция до актуално значимото. И всичко това е във вътрешен синхрон, няма нищо самоцелно, авторът е успял да се извиси чрез този свои труд от равнището на познанието и научната рационалност до равнището на мъдростта – гражданска и политическа.

Това е авторска и творческа монография с **изключителна актуалност днес**.

Актуалност в днешното наше **агонично политическо време**, в което ще се търси промяна в политическата система на страната – по това вече се говори, визират се варианти по посока на мажоритарна изборна система, визират се варианти за преход към някакъв вариант на президентска република, експериментира се цяло ветрило от нова техника на самото гласуване, поставя се въпроса за универсалното изборно право и неговото ограничаване чрез съответни цензове.

Всичко това се отнася до същината на българската политическа система от 1991 г. насам. Тази монография дава историческо огледало и субстанциален прочит на много от практическите варианти за промяна, в търсенето на политическа стабилност и държавна ефективност в България през следващото десетилетие.

В монографията има **органичен синтез** между историческо визионерство, творчески детайлизиран понятиен апарат при анализа, демонстриране на ясен и ползотворен методологичен подход в изследването, оригинални практически ескизи – и всичко това в една ясна и последователно разгръщана структура, което ще **облекчи студентите** при ползването на монографията и като учебен източник.

А за **младите ни колеги** в полето на политическите науки и история тази монография би следвало да бъде **образец за значимо авторско присъствие**, което не може да бъде заобикаляно от колегията.

Освен това тази авторска монография, от такъв авторитетен учен като проф. Георги Янков, би била една **добра визитка** на УНСС като цяло. Чрез нея би се повишила публичната видимост на УНСС като модерен и развиващ се български университет.

Република България
Президент

ДО
ПРОФ. Д-Р ГЕОРГИ ЯНКОВ

Уважаеми професор Янков,

Приемете моята благодарност за получената от Вас книга!

Уверявам Ви, че тя ще намери ценно място в президентската библиотека, след като с интерес се запозная с нея.

Богатата Ви професионална биография и забележителна академична кариера са най-добрият атестат за високите качества на изследването Ви. Вярвам, че то ще бъде подобаващо оценено, както от родната политологична общност, така също и от по-широка публика, изкушена да вникне в сложния и многопластов анализ на политическите системи.

Вярвам, че книгите и изследванията Ви, познати в България и по света, наред с поколенията студенти на основаната от Вас катедра „Политология“ в УНСС, са постижение, което Ви дава повече от заслужено право на удовлетворение и гордост.

Желая Ви здраве и нови успехи!

22 ноември 2021 г.

Румен Радев
ПРЕЗИДЕНТ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ